

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS ITÄMEREN NORPAN METSÄSTYKSESTÄ ALUEELLISEN KIINTIÖN NOJALLA METSÄSTYSVUOSINA 2025—2026 JA 2026-2027**Pääasiallinen sisältö**

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin metsästysvuosille 2025—2026 ja 2026-2027 suurin sallittu saalismäärä itämeren norpan alueellisen kiintiön rajoissa sallittavaan metsästykseseen. Asetuksella säädettävä suurin sallittu saalismäärä ei ole määrä, joka tulisi saavuttaa, vaan se asettaa metsästykselle määrää koskevan rajoituksen. Asetus on edellisen vuoden tapaan kaksivuotinen. Hallitusohjelmassa todetaan, että hylkeiden metsästystä merialueilla tehostetaan vaelluskalakantojen turvaamiseksi ja ammattikalastajien toimintaedellytysten parantamiseksi. Mikäli itämerennorpan metsästyskiintiön nostamiselle on kannan kehitys huomioiden tarvetta, asetusta voidaan muuttaa vuonna 2026.

Itämeren norpan metsästykseseen ei enää tarvita Suomen riistakeskuksen myöntämää pyyntilupaa, vaan itämerennorppia voidaan metsästää metsästysaikana alueellisen kiintiön puitteissa. Metsästäjällä on velvollisuus ilmoittaa alueellisen kiintiön puitteissa saaliiksi saatavista hylkeistä Suomen riistakeskukselle. Mikäli asetettu kiintiö täyttyisi ennen metsästysvuoden loppumista, Suomen riistakeskuksen on määrättävä metsästys päättyneeksi kyseessä olevalla kannanhoitoalueella.

Asetuksella sallittaisiin yhteensä enintään **425** itämeren norpan metsästys vain Perämeren-Merenkurkun kannanhoitoalueella kunakin metsästysvuonna. Kiintiö on 50 yksilöä suurempi kuin aiempina metsästysvuosina. Lounais-Suomen ja Suomenlahden kannanhoitoalueiden kiintiötä ei edelleenkaan asetettaisi.

Metsästysasetuksen 5 § edellyttää, että itämeren norpan Itämerellä tapahtuvaa metsästystä varten on kiintiö eri kannanhoitoalueilla. Ajallisen haasteen kiintiön asettamisessa aiheuttaa se, että itämeren norpan metsästysaika on 16.4-31.12. eli metsästys jakaantuu kahdelle metsästysvuodelle (metsästysvuosi 1.8.-31.7.). Asetukset on pyritty saamaan voimaan siten, ettei katkoksia asetusten voimassaolossa juurikaan tule. Kaksivuotinen asetusta mahdollistaa sen, että metsästys voi jatkua keskeytyksettä metsästysvuoden vaihtuessa ilman, että kiintiön voimassaoloon tulee katkosta.

Itämeren alueen laskentojen perusteella voidaan arvioida, että itämeren norpan laskentakanta on pelkästään Perämeren-Merenkurkun kannanhoitoalueella yli 20 000 yksilöä. Käytännössä aiemmin käytetty arvio laskennoissa nähtävien osuudesta (60-80 %) tuottaa aliarvion norppien kokonaismäärästä. Viimeisen runsaan kymmenen vuoden aikana laskentatulokset on vaihdellut voimakkaasti. Vuoden 2015 laskentakannan huipussa Perämerellä jääpinta-alalta runsaasta 3000 nähdystä hylkeestä extrapoloitu lukumäärä oli 17 400 yksilöä. Laskennoissa tuskin nähtiin kaikkia laskentalinjojen kohdalle osuvia norppia, koska jokin osuus hylkeistä on aina vedessä. Täydentävässä lausunnossaan vuonna 2015 Luke arvioi oletuksella, että 90% norppista oli laskennan aikana laskettavissa, saatiin kokonaiskannan alarajaksi 19300 norppaa.¹ Ylärajaa ei pystytty arvioimaan, mutta määrän arvioitiin ylittävän 20 000 norppaa. Perämeren todellinen populaatiokoko lienee yli 20 000 yksilöä, kun huomioidaan arvioitu laskentakannan pitkäaikainen keskimääräinen vuosittainen kasvu ja se, että kahtena keväänä laskentakanta on ollut jopa 16-17 000 norppaa. Vuoden 2024 lopulla on julkistettu uusi populaatioanalyysi itämerennorppista. Malli perustuu lentolaskennoista saatuihin runsausindekseihin, lisääntymis- ja ikärakennetietoihin, metsästyskiintiöihin sekä jään laajuuteen, kerättyinä sekä Suomesta että Ruotsista. Mallin mukaan itämerennorppien määrä Perämerellä vuonna 2024 on

¹ Perämeren itämeren norppakanta-arviokuvassa on vuoden 2015 kohdalla 19936. <https://www.luke.fi/fi/uutiset/hallikanta-itamerella-kasvaa-edelleen-pitka-jaatalvi-vaikutti-norppien-laskentaolosuhteisiin>

20 000–36 000 yksilön välillä. Populaation vuosittainen kannan kasvu viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut 3,9-6,7 %.²

Suomessa pyydettiin metsästysvuoden 2024-2025 aikana yhteensä 405 itämerennorppaa.³ Ruotsin kiintiö on 200 itämerennorppaa.⁴ Ruotsissa ajalla 1.5.2025-15.1.2026 on saatu saaliiksi tähän mennessä 68 itämerennorppaa.

Itämeren norpan kannanhoito perustuu hyljekantojen hoitosuunnitelmaan, jonka päivitys julkaistiin vuonna 2024.

1 Nykytila

Metsästyslain 10 §:n 2 momentin mukaan pyyntilupien ja alueellisen kiintiön nojalla sallittavan metsästyksen vuotuista saalismäärää voidaan rajoittaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Suomen riistakeskus myöntää pyyntiluvan sekä vastaa alueellisen kiintiön nojalla sallitun metsästyksen seurannasta.

Metsästykseseen on oltava pyyntilupa tai metsästyksessä on noudatettava maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa säädettyä alueellista kiintiötä, jos metsästyksestä aiheutuu muun kuin 26 §:ssä mainitun riistaeläinlajin (hirvieläimet) kannan vaarantuminen tai jos riistaeläinlajin metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää.

Metsästysasetusta muutettiin vuonna 2021 siten, että itämeren norpan metsästykseseen ei enää tarvita Suomen riistakeskuksen myöntämää pyyntilupaa. Itämeren norppaa voidaan metsästää metsästysaikana alueellisen kiintiön puitteissa. Metsästysasetuksen 5 §:ssä (302/2021) säädetään, että itämeren norpan Itämerellä tapahtuvaa metsästystä varten on kiintiö seuraavilla alueilla: 1) Perämeren-Merenkurkun kannanhoitoalue, johon kuuluvat Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntaan kuuluvat merialueet; 2) Lounais-Suomen kannanhoitoalue, johon kuuluvat Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntaan kuuluvat merialueet; sekä 3) Suomenlahden kannanhoitoalue, johon kuuluvat Uudenmaan ja Kymenlaakson maakuntaan kuuluvat merialueet.

Saaliiksi saadusta yksilöstä on metsästysasetuksen mukaan ilmoitettava Suomen riistakeskukselle viimeistään kolmantena arkipäivänä siitä, kun yksilö on saatu saaliiksi. Ilmoituksessa on kerrottava: 1) metsästäjän metsästäjänumero ja yhteystiedot; 2) pyydystetyn itämeren norpan sukupuoli ja paino; 3) pyyntiajankohta; 4) pyyntipaikan koordinaatit. Kiintiön tultua täyteen Suomen riistakeskuksen on määrättävä itämeren norpan metsästys kannanhoitoalueella lopetettavaksi. Suomen riistakeskuksen määräyksestä on tiedotettava riittävän tehokkaasti. Metsästyksen lopettamisen katsotaan tulleen metsästäjien tietoon kolmen vuorokauden kuluttua määräyksen antamisesta. Suomen riistakeskuksen on toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle tiedot itämeren norpan metsästyksestä kunkin kalenterivuoden päätyttyä.

Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien ja 41 a §:n 4 momentissa tarkoitettun kiintiön nojalla pyydettävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella,

² Populaatioanalyysi johon viitataan on: Ersalman, M., Kunasranta, M., Ahola, M., M. Carlsson, A., Persson, S., Bäcklin, B.-M., Helle, I., Cervin, L., Vanhatalo, J. (2024). Integrated population model reveals human and environment driven changes in Baltic ringed seal (*Pusa hispida botnica*) demography and behavior. <https://arxiv.org/pdf/2408.08069>

³ Suomen riistakeskuksen väliraportti 21.5.2025 itämeren norpan kiintiömetsästyksen tuloksesta metsästysvuonna 2024-2025. VN/15591/2025.

⁴ <https://www.naturvardsverket.se/4964af/contentassets/b2df51a2c90e49b8a0147abc33523424/2025-03-27-beslut-skydds jakt-vikare-2025-2026.pdf>

jossa voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja tai poikkeuslupan myöntämisperustetta rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Maa- ja metsätalousministeriöllä on siten toimivalta rajoittaa poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin määrää ja aluetta. Tässä tapauksessa ei ole tarpeen rajoittaa poikkeuslupien määrää, sillä niitä on haettu viime vuosina vain muutamia vahinkojen estämiseksi.

Suomen riistakeskukselle on annettu 1.3.2011 voimaan tulleilla metsästyslain muutoksilla toimivalta myöntää riistaeläinten pyynti- ja poikkeuslupia. Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jossa em. kaltaiset julkiset hallintotehtävät tehdään rikosoikeudellisella virkavastuulla. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Suomen riistakeskuksen toimintaa ohjaa myös tämä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella määräämä alueellisen kiintiön suurin sallittu saalismäärä ja aluetta koskeva rajoitus. Suomen riistakeskus ei voi poiketa näistä määristä.

Itämeren norppa kuuluu luontodirektiivin liitteen V lajeihin. Luontodirektiivin 14 artiklassa säädetään liitteessä V olevista lajeista, jotka eivät ole yhtä tiukasti suojeltuja kuin liitteen IV lajit. Luontodirektiivi sallii liitteen V lajien metsästyksen. Direktiivin 14 artikla edellyttää kuitenkin, että liitteen V lajien suojelutason tilaa on aktiivisesti seurattava. Liitteen V riistaeläinlajeja ovat Suomessa susi poronhoitoalueella⁵ sekä euroopanmajava, halli, kirjohylje, itämeren norppa, hilleri, näätä ja metsäjänis. Näistä vain enää euroopanmajava on säädetty metsästysasetuksen 1 §:ssä pyyntiluvanvaraiseksi, sillä hallin ja itämeren norpan metsästys on säädetty metsästysasetuksen 5 §:ssä rajoitettavaksi alueellisen kiintiön puitteissa. Jos seuranta osoittaa sen tarpeelliseksi, on jäsenvaltion toteutettava tarpeellisia toimenpiteitä suojelutason turvaamiseksi. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla muun muassa lupajärjestelmä, rauhoitus aika sekä paikallinen tai väliaikainen rauhoittaminen. Itämeren norppalle on myös säädetty rauhoitus aika metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentissa 1.1.–15.4. väliseksi ajaksi.

2 Luonnonvarakeskuksen arvio itämeren norpan laskentakannasta⁶

Itämerennorpat lasketaan huhtikuun puolivälin jälkeen viimeisiltä jäiltä linjalentolaskennoilla. Tasavälein sijoitetut laskentalinjat ovat satunnaisotos jääpinta-alasta. Norppalaskennassa saadaan siten tulokseksi otantaan perustuva arvio, sillä laskentalinjat kattavat osan jääalasta. Norppia lasketaan vuosittain niiden pääasiallisella levinneisyysalueella Perämerellä. Laskennoista vastaa Ruotsin luonnonhistoriallinen museo, mutta myös Luonnonvarakeskus osallistuu laskentoihin.

Kevään 2025 tulos on runsaat 8000 norppaa Perämerellä. Määrä on alempi kuin edellisenä vuonna (noin 14 000). Luonnonvarakeskus toteaa, että laskentatulos on vaihdellut viimeisen kymmenen vuoden aikana voimakkaasti (10 000–15 000). Vaihtelu johtuu huhtikuussa tehtävän laskennan aikaisista jääolosuhteista.⁷ Vuoden 2024 lopulla julkaistun populaatioanalyysin mukaan itämerennorppien määrä Perämerellä on kasvanut vuoden 1988 noin 4 800 yksilöstä (95 %:n luottamusväli: 3 500–6 500) vuoden 2023 noin 26 700 yksilöön (20 400–35 800).⁸

⁵ Susi on siirretty luontodirektiivin IV liitteestä V liitteeseen koko EU:n alueella kesäkuussa 2025, mutta lainsäädäntömuutokset ovat vielä kesken kansalliseen lainsäädäntöön.

⁶ <https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/merihylkeet>

⁷ <https://www.luke.fi/fi/uutiset/hallikanta-itamerella-kasvaa-edelleen-pitka-jaatalvi-vaikutti-norppien-laskentaolosuhteisiin>

⁸ <https://www.naturvardsverket.se/4964af/contentassets/b2df51a2c90e49b8a0147abc33523424/2025-03-27-beslut-skyddsjakt-vikare-2025-2026.pdf> katso sivu 8.

3 Itämerennorppasaaalis Suomessa metsästysvuosina 2024-2025 (Lähde: Suomen riistakeskuksen väliraportti)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus itämerennorpan metsästyksessä alueellisen kiintiön nojalla metsästysvuosina 2023–2024 ja 2024–2025 (929/2023) on sallinut suurimmaksi metsästettävien norppien määräksi 375 yksilöä Perämeren-Merenkurkun kannanhoitoalueella. Lounais-Suomen ja Suomenlahden kannanhoitoalueilla itämerennorpan metsästys ei ole ollut sallittua.

Suomen riistakeskus on seurannut kiintiön nojalla saadun saaliin määrää ja reaaliaikaiset jäljellä olevat kiintiöt ovat olleet metsästäjien nähtävissä riistakeskuksen verkkosivulla osoitteessa <https://riista.fi>. Kiintiö meni nolliille sunnuntaina 11.5.2025.

Kiintiön täytyttyä Suomen riistakeskus keskeytti metsästyksen metsästysasetuksen 5 §:n 3 momentin nojalla sunnuntaina 11.5.2025 klo 13:50, ja tiedotti asiasta verkkosivuillaan ja Perämeren alueen medioille suunnatulla tiedotteella, joka julkaistiin pian muun muassa YLE:n sivuilla.⁹ Suomen riistakeskuksen määräykset julkaistiin samaan aikaan sekä suomeksi että ruotsiksi.¹⁰

Metsästysasetuksen 5 §:n 3 momentin mukaan määräyksestä metsästyksen lopettamiseksi on tiedotettava riittävän tehokkaasti ja lopettamisen katsotaan tulleen metsästäjien tietoon kolmen vuorokauden kuluttua määräyksen antamisesta. Tiedottamisen ja metsästäjien omatoimisen kiintiön seurannan voi luonnehtia kiintiön ylityksestä (ylitys 30 norppaa) huolimatta onnistuneen hyvin, erityisesti kun todetaan, että viimeisten kolmen päivän aikana saalista kertyi 105 yksilöä ja pyynnin keskeyttäminen ajoittui sunnuntaille.

4 Esityksen vaikutukset

Esitettävä 425 itämeren norpan suurin sallittu saalismäärä on 50 yksilöä suurempi kuin edellisenä vuonna on asetettu ja sallittua vain Perämeren-Merenkurkun kannanhoitoalueella. Asetus esitetään annettavaksi kuten aiemminkin kahdeksi vuodeksi, vaikka mahdollisuus olisi tehdä myös kolmivuotinen asetus. Kiintiön nostamisen tarvetta voidaan arvioida uudelleen ensi kesänä metsästysvuodelle 2026-2027. Itämeren norpan metsästyksen ei tarvita Suomen riistakeskuksen myöntämää pyyntilupaa, vaan itämeren norppia voidaan metsästää metsästysaikana alueellisen kiintiön puitteissa eli ns. keskeytysmetsästyksenä. Tämä vähentää byrokratiaa ja tarjoaa metsästäjille paremmat mahdollisuudet pyyntiin lähdölle keliolosuhteiden niin salliessa. Keskeytysmetsästys on osoittanut toimivuutensa karhun metsästyksessä poronhoitoalueella ja hallinmetsästyksessä eikä järjestelystä ole ollut ongelmia myöskään itämeren norpan metsästyksessä.

Saaliiksi saadusta yksilöstä on metsästysasetuksen mukaan ilmoitettava Suomen riistakeskukselle viimeistään kolmantena arkipäivänä siitä, kun yksilö on saatu saaliiksi. Ilmoituksessa on kerrottava: 1) metsästäjän metsästäjännumero ja yhteystiedot; 2) pyydytetyn itämeren norpan sukupuoli ja paino; 3) pyyntiajankohta; 4) pyyntipaikan koordinaatit. Kiintiön tultua täyteen Suomen riistakeskuksen on määrättävä itämeren norpan metsästys kannanhoitoalueella lopetettavaksi.

Metsästyksen saalismäärään vaikuttavat vaikeuttavasti erityisesti vaikeat sää- ja jääolosuhteet, hylkeenpyynnin korkeat kustannukset ja niiden kallistuminen polttoaineen hinnan nousun johdosta, alueelliset metsästyksensuojelut (mm. suojelualueet) sekä hylkeenpyynnin vaikeus.

⁹ <https://yle.fi/a/74-20161075>

¹⁰ <https://riista.fi/ita-merennorpan-metsastys-peramerella-on-paattynyt-2/>
<https://riista.fi/sv/jakten-pa-ostersjovikare-ar-avlyst-2/>

Perämeren itämeren norppakanta on kasvanut tasaisesti 1980-luvun lopulta saakka ja itämeren norppakan-
nan nykyinen koko ja kannan kehitys mahdollistivat rajoitetun ns. kannanhoidollisen metsästyksen Peräme-
ren-Merenkurkun kannanhoitoalueella alkaen metsästysvuodesta 2015–2016 ja tätä on tarkoitus jatkaa.

Itämeren norppakannan hoidon tavoitteena on elinvoimaisen kannan saavuttaminen kannanhoitoalueittain
ja levittäytyminen uusille alueille. Perämerellä norppa pystyy säilymään elinvoimaisena pitkälläkin aikavälillä
ja sillä on riittävästi elinympäristöä. Lentolaskentatulokset ovat osoittaneet, että aiemmat kanta-arviot ovat
olleet aliarvioita ja kokonaiskannan ylärajaa ei tiedetä, mutta kokonaiskannan alaraja lienee yli 20 000 norp-
paa ja vuosittainen kannan kasvu viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut 3,9-6,7 %. Populaatioanalyysin
johtopäätöksenä on tultu tulokseen, että kanta on välillä 20 000-36 000 yksilöä Perämerellä. Itämeren norp-
pakanta kasvaa keskimäärin viisi prosenttia vuodessa, joten kantaan tulee lisää hylkeitä yli 1 000-1900 norp-
paa joka vuosi. Esityksessä on otettu huomioon, että myös Ruotsi metsästää itämerennorppia 200 yksilön
kiintiöllä. Ruotsissa metsästysaika on 1.5.-31.1. Kiintiöiden valmistelussa on vaihdettu tietoja Ruotsin ja Suo-
men viranomaisten välillä ja maa- ja metsätalousministeriöllä on säännöllisesti kokouksia sekä Naturvårds-
verketin että Näringsdepartementin kanssa, joissa hyljekysymyksiä sivutaan. Nyt esitettävä 425 itämeren
norpan kiintiö ei toteutuessaan vaikuta heikentävästi itämeren norppakantaan edes yhdessä Ruotsin kiintiön
(200) kanssa, mutta saattaa leikata kasvun pois.

Kalastuslain 62 §:n mukaan ilmoitus säännöksessä tarkoitetusta sivusaaliista tulee pyydyksen haltijan tehdä
viipymättä Luonnonvarakeskukselle ja sen tekeminen koskee sekä elävänä että kuolleena pyydyksistä löyty-
neitä eläimiä. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti tulee olemaan myös rangaistavaa (KL 118§ kalastusrikko-
mus).

Maa- ja metsätalousministeriön teettämä vanhan kannanhoitosuunnitelman toteutumisen arvioinnin (Maa-
ja metsätalousvaliokunta 21.9.2018) mukaan tavoitteet ovat hylkeiden suojelun osalta saavutettu hyvin
eteläisiä norpan lisääntymisalueita lukuun ottamatta. Kalastuselinkeinon ja kasvavien hyljekantojen yhteen-
sovittaminen ei ole onnistunut toivotusti ja erityisesti rannikkokalastuksen turvaamiseksi tulee löytää uusia
keinoja. Merihylkeet olivat aiemmin paljon arvostetumpia riistaeläimiä, mutta EU:n asettaman hyljetuottei-
den kauppakiellon johdosta arvostus on alkanut heikentyä voimakkaasti. Suomen hallitus onkin raportoinut
kirjallisesti ja suullisesti EU:n komissiolle ja jäsenmaille hyljetuotteiden kaupan kieltävän lainsäädännön hai-
tallisista vaikutuksista kalavaroille, kalastukseen, metsästykseseen sekä metsästyskulttuuriin.¹¹ Suomi on to-
dennut komissiolle, että hyljetuotteiden kauppakielto on jyrkässä ristiriidassa luonnonvarojen kestävän käy-
tön kanssa ja on aiheuttanut ongelmia Suomen ja Itämeren alueen usean muun jäsenvaltion rannikkokalas-
tukselle. Hylkeiden kasvavat kannat ovat heikentäneet turskakantoja muun muassa loistartuntojen seu-
rauksena. Hylkeillä (halli ja itämerennorppa) on myös haitallinen vaikutus tärkeisiin ja monissa tapauksissa
heikentyviin lohi- ja meritaimenkantoihin. EU:n hyljetuotteiden kauppakielto on vaikeuttanut hyljekantojen
sääätelyä, koska saalista ei ole mahdollista hyödyntää muutoin kuin metsästäjien omassa taloudessa. Suomi
on tuonut esille, että EU:n olisi vakavasti harkittava hyljetuotteiden myynnin kieltävän asetuksen muutta-
mista kiellosta kalastukselle ja pyyntikulttuurille aiheutuvien huomattavien kielteisten sosioekonomisten
vaikutusten lieventämiseksi.

Useimmilla jäsenvaltioilla ei ole hyljekantoja alueillaan. EU:n pohjoisissa jäsenvaltioissa (Ruotsissa, Suo-
messa ja Tanskassa) ja Virossa kasvavat hyljekannat ovat ongelma kalastajille ja näissä maissa ollaan tyyty-
mättömiä siihen, ettei meren luonnonvarojen hallinnointia koskeva poikkeus sisälly enää hyljetuotteiden

¹¹ <https://circabc.europa.eu/ui/group/3f466d71-92a7-49eb-9c63-6cb0fadf29dc/library/eb5f12d8-6526-4ff6-8613-06bf94285ca8/details>

kaupasta annettuun EU:n asetukseen, mistä syystä hylkeenpyytäjät eivät saa asettaa näin saatuja hyljetuotteita laillisesti EU:n markkinoille. Tanska ja Grönlanti ovat argumentoineet, että vaikka tuontikielto ei koske inuiittiyhteisöjen tai muiden alkuperäisyhteisöjen harjoittamasta hylkeenpyynnistä peräisin olevia tuotteita, grönlantilaisten hylkeennahkojen myynti EU:n markkinoille on kiellon myötä vähentynyt selvästi. EU:n järjestelmällä on siten ollut haitallisia vaikutuksia myös inuiittiyhteisöihin ja muihin alkuperäisyhteisöihin.¹²

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa 20.6.2023¹³ on Itämeren hylkeiden osalta seuraavat kirjaukset:

- Hylkeiden metsästystä merialueilla tehostetaan vaelluskalakantojen turvaamiseksi ja ammattikalastajien toimintaedellytysten parantamiseksi.
- Hallitus toimii aktiivisesti Euroopan unionissa, jotta Suomi saa poikkeuslupan hyljetuotteiden kaupalliseen hyödyntämiseen.
- Metsästyksen ja luonnonsuojelun välistä vastakkainasettelua torjutaan, eikä metsästysmahdollisuuksia kavenneta perusteetta esimerkiksi luonnonsuojelualueilla.

Itämeren norppakannan nykyinen koko ja kehityssuunta mahdollistavat rajoitetun metsästyksen Perämerellä. Lajia aiemmin haitanneesta kohdunkuroumasairaudestakaan ei ole tietoja kuin vanhoista yksilöistä. Itämeren norpan metsästys ehkäisee jonkin verran ammattikalastajien pyydyksille aiheuttamien vahinkojen syntymistä ja voi parantaa jonkin verran ammattikalastajien toimintaedellytyksiä. Esitys voi myös jossain määrin vähentää kalastajille valtion varoista maksettavia vakuutustukia (laki kaupallisen kalastuksen vakuutuksesta 998/2012). Keskeisempää on kuitenkin linjan jatkaminen, että itämeren norpan aiheuttamat vahingot otetaan tosissaan ja niihin vastataan. Esitys todennäköisesti pienentää itämeren norpasta aiheutuvaa sosiaalista konfliktia ja mahdollisesti nostaa itämeren norpan arvoa vahinkoeläimestä kohti arvostettua riistalajia, vaikkakaan hyljekauppakiellon johdosta olemassa olevaa resurssia ei voi täysimääräisesti hyödyntää muutoin kuin metsästäjien omassa taloudessa.

Poikkeuslupan saaminen Suomelle hylkeiden kaupalliseen hyödyntämiseen onkin huomattavasti vaikeampaa tai jopa mahdotonta, koska asetukseen ei sisälly poikkeusmahdollisuutta. Asetus (EY) N:o 1007/2009 koskee kaupallisesta ja laajamittaisesta pyynnistä peräisin olevia hyljetuotteita. Inuiitti- ja muiden alkupe- räisyhteisöjen harjoittamasta hylkeenpyynnistä peräisin olevien tuotteiden kauppa on sen sijaan sallittua. Asetuksella sallittiin alun perin myös sellainen pyynti, jota harjoitettiin ainoastaan meren luonnonvarojen kestävän hallinnoinnin vuoksi. Vuonna 2010 Kanada ja Norja käynnistivät riitojenratkaisumenettelyt Maailman kauppajärjestössä (WTO) perusasetusta ja sen alkuperäistä täytäntöönpanoasetusta (EU) 737/2010 vastaan. Vuonna 2013 WTO totesi, että salliessaan tiettyjen hyljetuotteiden saattamisen EU:n markkinoille inuiittipoikkeuksen ja meren luonnonvarojen hallinnointia koskevan poikkeuksen perusteella hyljetuotteiden kauppaa koskeva EU:n järjestelmä haittasi kanadalaisten ja norjalaisten tuotteiden kilpailumahdollisuuksia suhteessa grönlantilaisiin tuontituotteisiin ja EU:ssa tuotettuihin hyljetuotteisiin. EU –maista ainoastaan Suomea ja Ruotsia koskeva asetuksen poikkeusmahdollisuus todettiin siis WTO:ssa Kanadan ja Norjan pyyntiä syrjiväksi. Poikkeusmahdollisuus eli sellaisten hyljetuotteiden kauppa, jotka olivat peräisin meren luonnonvarojen kestävään hallinnointiin liittyvästä hylkeenpyynnistä, kiellettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2015/1775. Asetuksella hyljetuotteiden kauppaa koskevaa EU:n järjestelmää muutettiin poistamalla meren luonnonvarojen hallinnoinnin vuoksi harjoitettavaa pyyntiä koskeva poikkeus, koska tällaista hylkeenpyyntiä pidettiin käytännössä vaikeana erottaa laajasta, pääasiassa kaupallisista syistä harjoitettavasta pyynnistä.

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1578667308224&uri=COM%3A2020%3A4%3AFIN>

¹³ <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

Itämeren hylkeiden täydellinen myyntikielto voidaan katsoa olevan seurausta kansainvälisestä eläinoikeuksien puolustamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan hyljekauppakiellosta poikkeamiselle ei ole juurikaan mahdollisuuksia, koska poikkeaminen on ollut jo WTO:n käsittelyssä, todettu syrjiväksi ja poistettu. Hyljekauppakielloa ei todennäköisesti voida purkaa ilman, että suoraan sovellettava asetus kumottaisiin, mitä ei ole realistista odottaa ainakaan lähitulevaisuudessa. EU:n komissiolta odotetaan ratkaisuehdotuksia tilanteen korjaamiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että EU:n hyljetuoteasetuksen lamaannuttamaa kiinnostusta hylkeenmetsästyksen tulisi pyrkiä elvyttämään kansallisella sääntelyllä. Tämä voitaisiin toteuttaa lievittämällä nykyisiä merellisiä luonnonsuojelualueita koskevia rauhoitussäännöksiä sekä sallimalla hylkeiden metsästys suunnitteilla olevissa suojelualueiden laajennus- ja perustamishankkeissa Selkämeren kansallispuiston ta-
paan.

Vuonna 2024 valmistui Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelma ([MMM julkaisuja 2024:22](#)). Se on päivitys vuoden 2007 suunnitelmasta. Hoitosuunnitelman päivitti vuoden 2018 aikana Suomen riistakeskus ja se viimeisteltiin maa- ja metsätalousministeriössä.

Esityksen vaikutukset hylkeiden aiheuttamiin vahinkoihin kalastuselinkeinolle on vaikea arvioida itämeren norpan osalta, koska Luonnonvarakeskuksen vahinkotutkimukset eivät ole eritelleet hyljelajeja. Vuonna 2017 aloitettu Itämeren hylje- ja merimetso -hanke teki yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen kanssa 2018 haastattelututkimuksen, jonka tavoitteena oli tarkastella hylkeiden ja merimetsojen vaikutuksia Itämeren rannikon pienimuotoiselle kalastuselinkeinolle. Raportissa esitellään keskeisiä tuloksia, jotka perustuvat kuudessa Itämeren maassa kerättyyn 219 kalastajahaastattelun aineistoon. Raportin mukaan hylkeet ja merimetsot aiheuttavat usein vakavia ongelmia kalastuselinkeinoon jatkuvuudelle. Kalastajien mukaan hylkeet haittaavat rannikkokalastusta yleensä enemmän kuin merimetsot, joskin tilanne vaihtelee alueellisesti. Tulokset kertovat myös vaikutusten monimuotoisuudesta sekä niiden monimutkaisuuksista ja epävarmuuksista. Hylkeet aiheuttavat kalastajien mukaan useammin suoria vaikutuksia kuten kalansaaliiden vähentämistä sekä pyydysten ja kalojen vaurioittamista.¹⁴

Ammattikalastajahaastattelussa suomalaiset kalastajat ilmoittivat kärsivänsä huomattavia vahinkoja ja hyljeongelman olevan vakava nimenomaan Perämerellä. Vaikka ammattikalastajien haastattelussa ei eroteltu, tuleeko vahinko hallista vai norpasta, niin yksittäiset kalastajat Perämerellä raportoivat, että vahinkoa aiheuttaa nimenomaan norppa.

Itämeren norpilla ei ole tutkimuksissa havaittu samanlaista pienelle alueelle kohdistuvaa saalistuspaikkauskollisuutta kuin hallilla. Tämän vuoksi yksilöiden poisto pyydysten läheisyydestä ei ole tehokas keino norpien aiheuttamien vahinkojen vähentämiseen¹⁵.

5 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: ympäristöministeriö, Suomen riistakeskus, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen ympäristökeskus (SYKE), Suomen Luonnonsuojeluliitto (SLL), Maa- ja metsätaloustuottajain

¹⁴ The impacts of seals and cormorants experienced by Baltic Sea commercial fishers. Natural resources and bioeconomy studies 77/2019 https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/544854/luke_luobio_77_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y&fbclid=IwAR2cHrHn1ONAWu_p96PRGRVkdE6Ys_k_5dz9P6nTaV6ECFEaCCRfuQL6CPg

¹⁵ <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/hylkeet/hylkeet-ja-kalastus/>

Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), WWF Suomi, Suomen Metsästäjäliitto ry, Natur och Miljö rf., Luonto-Liitto, Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL), Kalatalouden Keskusliitto (KKL), Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö, Suomen Hylkeenpyytäjät ry ja Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry, Intresseföreningen för en levande skärgård rf, Pohjois-Perämeren Ammattikalastajat ja Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue. Lausuntoja asetuserinnoksesta annettiin yhteensä xx, joissa todettiin itämeren norpan osalta seuraavaa:

Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

Liite

Lausuntoyhteenveto maa- ja metsätalousministeriön asetuksesta itämeren norppakiintiöksi metsästysvuosille 2025-2027. Lausunnoista on pyritty poimimaan olennaisimmat näkemykset. Lausunnot kokonaisuudessaan on saatavissa lausuntopalvelusta ja/tai maa- ja metsätalousministeriön kirjaamosta.

Lausunnon antaja	Palaute	Toimenpide/kommentti
	,	